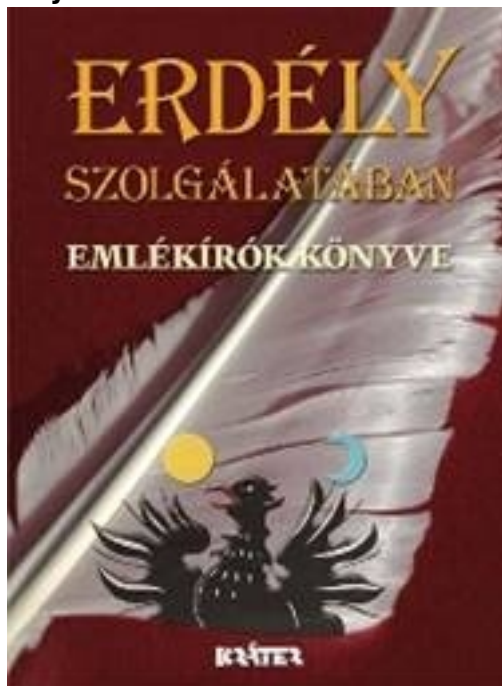

Erdély szolgálatában

Emlékirók könyve

(192 oldal.

Erdély szolgálatában

Emlékirók könyve

(192 oldal. Kiadja a Kráter Műhely Egyesület, Pomáz 2007. Ára: 2200.- Ft)

Két emberöltő krónikája

A kötet Erdély másfél száz éves történelmét kívánja bemutatni, egyedi módon: az erdélyi magyar emlékirat-irodalomból válogatva a szerkesztő szándéka szerint kronológiailag is egymást követő történések, események olvasói lehetünk.

A kezdő- és a végpont: 1541, Erdély születése és 1690, a Diploma Leopoldinum. E két sarokszám közti korszak Erdély aranykora: a fejedelemség születése és elmúlása. E százötven év, ellentmondásoktól nem mentes drámai időszak is, ahol az önállóságra s annak megtartására igyekvő vajúdasban az okok és okozatok oly szövevénye jött létre, hogy az eredőt a következménytől időnként nemhogy szétválasztani, de egymástól megkülönböztetni is csak nagy nehézségek árán lehet. „Akit élni rendeltek, hiába próbál meghalni”, írja egy helyütt a születendő fejedelemségről Cs. Szabó László.

A kötetben húsz szerző emlékirat-részlete kapott helyet. A válogatás egyetlen szempontja valamiféle időrendi egység megteremtésén nyugszik: úgy visszaadni Erdély históriáját részletekbe menően, hogy folyamatos egészként olvasható legyen. Szándékosan mellőzöttek azon memoárirók (Báthori István, Rozsnyai Dávid, Haller Gábor, Bethlen János és Miklós) és műveik, kiknek munkái önálló kötetben napvilágot láttak az utóbbi évtizedekben. Verancsics Antal, Szamosközy István vagy Forgách Ferenc históriájának részletei viszont helyet kaptak a válogatásban, hiszen a történeti korszakok krónológiai megtartása, az események logikus egymásraépülésének bemutatása lehetetlen feladat egyes „szemtanúk” kihagyásával. E szerzők a „szemtanúságot” jócskán átlépték, hiszen hivatali beosztásuk folytán rendelkezésükre állt a nélkülözhetetlen írásos forrásanyag, ugyanakkor művük, műveik nagyobb távlattal és rálátással keletkeztek – szándékaik szerint a köz hasznára, a hagyomány meg- és

fenntartására, esetenként újraírására. A kortörténetírás forrásait természetesen nemcsak a személyes tapasztalatok szolgáltatják, tehát a jelen eseményei, hanem az okiratok, fennmaradt feljegyzések, valamint az események szavahihető fűltanúinak elbeszélései is. Ez nyilvánvalóan semmit sem von le a művek értékéből, a művelt szellemű történetírók ismerik a mérték és arány fogalmát. A történetírók rendszerint főpapok, kancellárok, a fejedelmi udvar hivatalnokai, protestáns lelkészek, tanítók – koruk legműveltebbjei. És az sem véletlen, hogy ezen írástudók mellett országvezetők, várkapitányok és fejedelmek közt is van emlékíró jószerivel – valamennyien ily módon is szolgálták Erdélyt. És ezzel máris érthető a kötet címe!